

Jaarverslag 2025

Voortgang Uitvoeringsprogramma Maatregelpakketten (UPM) en Versnellingsmaatregelen

Wij rapporteren in de P&C cyclus over de voortgang van het Uitvoeringsprogramma Maatregelpakketten. Dit is de stand van zaken per 1 januari 2026.

Het UPM bestaat uit 3 hoofd-pakketten die hieronder worden uitgelicht.

Pakket 1. Brede Integrale Aanpak.

A) Landbouw

In 2025 is het informatiepunt Salland gestart en zijn 65 bedrijfsplannen gefinancierd.

Daarnaast zijn de volgende subsidieregelingen opengesteld:

- a. Bedrijfsmanagement verbeteren via beloning Kritische prestatie indicatoren (KPI) bij melkveehouderijen. 500 bedrijven hebben afgelopen jaar gebruik gemaakt van deze regeling.
- b. Bedrijfsmanagement verbeteren via beloning KPI weidegang melkveehouderij. Via deze regeling stimuleren wij de weidegang via beloning van de KPI en geven we een vergoeding voor investeringen die weidegang borgen. 201 bedrijven hebben hier gebruik van gemaakt, voor 3860 hectares.
- c. Natuur inclusieve landbouw (omschakelen naar biologisch). 15 bedrijven hebben via deze regeling hun bedrijfsvoering omgeschakeld.

De regelingen voor een hectarevergoedingen voor nieuwe teelten en agroforestry waren in 2024 al opengesteld. In 2025 is verder de regeling landgoederen voorbereid, welke in 2026 wordt opengesteld.

Naast de verschillende subsidieregelingen zijn er ook diverse onderzoeken opgestart, o.a. naar de borging van emissiereducerende maatregelen en de effectiviteit van investeringen. Ook is er samengewerkt met partijen (o.a. Vruchtbare Kringloop Oost, agrarische collectieven, agroforestry netwerk) aan kennisdeling over deze thema's en over kringlooplandbouw. Daarnaast was er het afgelopen jaar veel media-aandacht voor de benoemde thema's. Deze media-aandacht draagt bij aan de bewustwording/bekendheid bij agrariërs in Overijssel.

B) Sociaaleconomisch

VAB-beleid: in 2025 hebben we gemeenten ondersteund in een nieuw ruimtelijk- en VAB-beleid door het opstellen van een subsidieregeling. Gemeenten worden hierin aangemoedigd om samen te werken, omdat zij allen met vergelijkbare vraagstukken over wijzigingen in de agrarische sector en de ruimtelijke gevolgen daarvan te maken hebben. 2 gemeenten hebben in 2025 hier gebruik van gemaakt, wij verwachten dat in 2026 de rest zal volgen. Verder hebben we de Routekaart VAB- en Erftransformatie gelanceerd met bijhorende subsidieregeling. Hiervoor is landelijk en regionaal veel media-aandacht geweest. De gemeente Dalfsen is de eerste gemeente die, met subsidie, een Omgevingswet-proof Programma Landelijk Gebied (waaronder erftransformaties) heeft gepubliceerd. De lessen en inzichten die ze hebben opgedaan zijn gedeeld met vakgenoten van andere gemeenten tijdens de Overijsselse KGO-netwerkdag in december 2025. Meerdere gemeenten zijn hier inmiddels mee aan de slag gegaan.

Veiligheidscoaches: ten behoeve van de bestrijding van criminaliteit bij vrijkomende agrarische bebouwing is een veiligheidscoach aangenomen binnen het team Ondermijning. Deze is actief in de

gebieden, is aanspreekbaar en benaderbaar voor alle inwoners en ondernemers en heeft een signaleringsfunctie.

Impuls verbreding: Voor de inzet van de middelen verbreding MKB is in 2025 een verkenning gedaan en wordt in 2026 een voorstel uitgewerkt voor de besteding.

Pakket 2. Gebiedsprocessen en proeftuinen.

We begeleiden 36 koploper gebiedsprocessen bij hun verkenning naar de wijze waarop zij kunnen bijdragen aan de 3 x 3 doelstellingen van de provincie. De koplopers verkeren in verschillende stadia. Eind 2025 was de stand van zaken als volgt:

Koplopers naar fase	
Gestopt	1
Initiatieffase	4
Voorverkenning	13
Verkenning	15
Haalbaarheidscheck	2
Planuitwerking	1
Totaal	36

B) Proeftuin Beekdalen

Voor het beekdal Fleringermolenbeek en Polbeek zijn gezamenlijk met de partners (LTO Noord/Gemeente/Waterschap/Provincie) globale doelen en opgaven geïnventariseerd. Dit beekdal is geselecteerd op basis van invloed vanuit de landbouw: geen/weinig invloed vanuit andere bronnen. Er worden nog 2 andere beekdalen geselecteerd met maximaal afwijkende profielen om de leercurve te optimaliseren.

C) Proeftuin Drinkwater

Er heeft een Gezamenlijk Feiten Onderzoek (GFO) plaatsgevonden rondom de Lemelerberg. Hierbij heeft het onderzoek onder meer inzicht gegeven in de herkomst van het opgepompte water en het water voor de landbouw. Op basis van het GFO wordt momenteel met alle partijen gewerkt aan oplossingsrichtingen ten behoeve van verbetering van de duurzaamheid van de drinkwaterwinning en perspectief voor de landbouw.

Rondom waterwinning Wierden worden de verschillende lopende gebiedsprocessen die in hetzelfde geografische gebied plaatsvinden met elkaar in verbinding gebracht om de belangen in beeld te brengen en een goede basis te creëren voor samenwerking tussen de verschillende belangengroeperingen.

C) Proeftuin Landgoederen

De opdracht voor het opstellen van een plan van aanpak is in 2025 verstrekt. Er is een startbijeenkomst gehouden van het projectteam inclusief strategisch omgevingsmanagement en startbijeenkomst met de (interne) provinciale spiegelgroep.

D) Proeftuin Veenweide

De proeftuin Veenweide is gekoppeld aan het programma Gebiedsgerichte aanpak Veenweide in verband met het wegvallen van het NPLG en bijbehorende Transitiefonds. In 2025 is aandacht besteed aan de inrichting van het agrarisch natuurbeheer (ANB) binnen Overijssel, is een bijdrage geleverd aan het nieuwe thema Bodemdaling in Overijssel en aan de netwerk- en de bestuurlijke tafels. Ook is bijgedragen aan de landelijke (veenweide) ontwikkelingen binnen IPO. Voor de doorontwikkeling van de Compensatiesystematiek Veenweide is in 2025 een opdracht verstrekt.

E) Proeftuin uitwerkingsgebieden N2000

In het afgelopen jaar is er beleidsmatig gewerkt aan politiek draagvlak voor de maatregelen in deze proeftuin. Voor komend jaar is de verwachting dat deze proeftuin, gekoppeld aan het programma Gebiedsbericht maatregelen vervolg krijgt.

F) Uitwerkingsmaatregelen GBDA

In 2025 hebben Gedeputeerde Staten een beleidskader vastgesteld voor de uitvoering van de maatregel. Dit beleidskader voor de Maatregel GBDA rondom N2000-gebieden kent vier sporen:

1. Realisatie GBDA in een uitwerkingsgebied van 1 km rondom Natura 2000 gebieden
2. Realisatie GBDA in verbindingzones tussen Natura 2000 gebieden
3. NNN-gebieden inrichten met GBDA conform NNN-realisatiestrategie
4. Realisatie GBDA in uitwerkingsgebieden, die ook koploperproject zijn

Voor alle vier sporen geldt dat we voor de inrichting gebruik maken van de bestaande beleidskaders van de Catalogus Gebiedskenmerken, Wezenlijke Kenmerken en Waarden voor NNN-gebieden en onze methodiek voor basiskwaliteit natuur (BKN). Door deze beleidskaders te hanteren, bereiken we de gevraagde kwaliteit van het Aanvalsplan en mogen de hectares en km's worden meegeteld met het huidige doelgat van 3% GBDA in de overgangsgebieden.

G) Uitwerkingsmaatregelen Kleine habitats

In 2025 zijn vanuit het totale overzicht van kleine habitats en veegbesluit-habitats, kleinschalige herstelmaatregelen uitgewerkt en geconcretiseerd richting uitvoeringsgereedheid per N2000 gebied. Uitvoering is gepland voor 2026.

Pakket 3. Opbouw grondpositie

Binnen het maatregelpakket afwaardering grond is in 2025 €10,5 miljoen vrijgemaakt tbv de uitbreiding van NNN. Er is eerst een overzicht gemaakt van de deelnemers aan het project 'functieverandering landbouwgrond naar natuurgrond' waarbij is gekeken naar de ligging van de percelen ten opzichte van het bestaande NNN en de bijdrage aan de provinciale natuurdoelen. Op basis van dit overzicht hebben GS in Q4 van 2025 een openstelling gedaan voor functieverandering en inrichting van 100 ha via de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL).

SPUK Versnellingsvoorstellen(L25)

Eind 2022 hebben wij op grond van de 'Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied' middelen ontvangen voor vijf deelprojecten. Over de voortgang van deze versnellingsvoorstellen informeren wij u eveneens.

Baarlingerpolder

Het Verkenningenrapport is opgeleverd en aangeboden aan zowel GS als PS. Het plan is beoordeeld en met de werkgroep is besloten Landinrichting te starten.

Junne

De Verkenning is in het voorjaar van 2025 door de koploper opgeleverd en besproken met de partners. Inmiddels is ook een haalbaarheidscheck uitgevoerd voor de voorgestelde maatregelen. Het bedrijf dat gebruik heeft gemaakt van de LBV+ regeling is gestopt en zijn er plannen gemaakt voor herontwikkeling van het vrijkomende bedrijfserf. Verder is één melkveebedrijf verplaatst naar Zweden en is één melkveebedrijf gestopt met gebruikmaking van de LBV+ regeling. Daarnaast is overeenstemming met de grondeigenaar (ASR) bereikt over realisatie van nieuwe natuur, extensivering van landbouwgrond, realisatie van hydrologische maatregelen, aanplant van bos, houtwallen en hagen en aanleg van een slenk als bovenloop van een KRW-waterlichaam.

Sociaaleconomische impact

De provincie heeft een brede sociaaleconomische impactanalyse uitgevoerd (SEIA), inclusief historische gebiedsbeschrijvingen per regio. In zes gebieden werken sociaaleconomische verbinders die initiatieven signaleren, netwerken verbinden en kansen en opgaven in kaart brengen. Zij ondersteunen de gebiedsteams en helpen het brede welvaartspectief mee te nemen in de plannen.

Het leertraject 'Plattelandmakers van de toekomst' begeleidde 13 ondernemers bij het ontwikkelen van vernieuwende concepten met maatschappelijke impact, circa 25 initiatieven zijn financieel ondersteund, evenals projecten in het Vechtdal en de regionale zuivelketen via 'Ikwileerlijkezuivel'. In koplopergebieden zijn pilots uitgevoerd rond brede welvaart, cultuurhistorisch onderzoek en landschapsbiografieën, leidend tot een handreiking voor impactanalyses. Daarnaast is een scholenprogramma gestart waarin 50 scholen meewerkten aan films over de toekomst van het platteland. Tot slot worden via community libraries gesprekken en ideeënvorming in lokale gemeenschappen gestimuleerd.

We hebben geleerd dat de combinatie van financiële hulp én echt meedenken, verbinden en samenwerken erg goed werkt omdat voor initiatieven ook echt anderen nodig zijn (nieuwe samenwerkingen) en initiatieven ook tegen belemmeringen aanlopen waar we allemaal van leren.